

Helsingfors/Mariehamn 14.9.2023**Nr 38/23****Hänvisning** Justitieministeriets skrivelse
22.8.2023, nr VN/19199/2023.

Till Justitieministeriet

Ärende

Justitieministeriet har i skrivelse 22.8.2023 begärt Ålandsdelegationens utlåtande över ett utkast till en överenskommelseförordning om skötseln på Åland av förvaltningsuppgifter som gäller Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfondens nationella program. Jord- och skogsbruksministeriet, Finansministeriet, Livsmedelsverket, Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter UF-centret och Landskapsrevisionen har beretts tillfälle att inkomma med utlåtande i ärendet. Ålands landskapsregering har samtyckt till överenskommelseförordningen. UF-centret har inkommit med utlåtande, medan Finansministeriet har meddelat att det inte har något att yttra i ärendet. Övriga har inte avgivit utlåtanden.

Överenskommelseförordningens innehåll

Överenskommelseförordningens tillämpningsområde anges i dess 1 §. Förordningen ska tillämpas på förvaltningen av Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfondens nationella program som grundar sig på Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1139 om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden, till den del de nationella programmen med stöd av självstyrelselagen för Åland omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet. Enligt Justitieministeriets promemoria är syftet med överenskommelseförordningen att förtydliga genomförandet av den förpliktande arbetsfördelningen mellan riket och landskapet som följer av EU:s rättsakter. Förordningen har karaktären av ett samarbetsavtal. Förordningen innebär även en överföring av obetydliga och till sin karaktär tekniska uppgifter från landskapsregeringen till rikets myndigheter.

Jord- och skogsbruksministeriets uppgifter beskrivs i förordningens 2, 4 och 5 §. Ministeriet ska vara den förvaltningsmyndighet som avses i artikel 71 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och flera andra Europeiska fonder. Ministeriet ska även ansvara för de uppgifter som hör till fondens redovisningsfunktion samt verka som revisionsmyndighet.

I förordningens 3 § uppräknas de förvaltningsuppgifter som Ålands landskapsregering ska svara för. De innebär att landskapsregeringen bl.a. ska ansvara för att välja ut insatser som ska finansieras genom fonden, registrera och lagra de behövliga uppgifterna elektroniskt, utföra administrativa kontroller, säkerställa att stödmottagaren får sina betalningar inom utsatt tid, utföra urvalet av lokalt ledda utvecklingsstrategier, införa åtgärder för bekämpning av bedrägeri, förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter samt bekräfta att utgifterna är lagliga och korrekta.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter svarar enligt förordningens 4 § för bildandet av det tekniska betalningsmaterialet i anslutning till de betalningsbeslut som Ålands landskapsregering fattat samt för förmedlingen av betalningsmaterialet till betalning.

Enligt förordningens 6 § svarar Landskapsrevisionen för systemrevisioner och insatsrevisioner.

Beträffande fördelningen av kostnaderna för skötseln av uppgifterna anges i förordningens 7 § att Jord- och skogsbruksministeriet, Ålands landskapsregering och Landskapsrevisionen separat avtalar om fördelningen av kostnaderna för skötseln av de uppgifter som förordningen föranleder.

Lagstiftningsbehörigheten

Lagstiftningsbehörigheten gällande jakt och fiske, registrering av fiskefartyg och styrning av fiskerinäringen tillkommer landskapet enligt självstyrelselagens 18 § 16 punkt. Landskapet har även lagstiftningsbehörighet i fråga om andra åtgärder som berättigar till stöd från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och som hänför sig till exempel till natur- och miljövård, näringsverksamhet och främjande av sysselsättningen enligt självstyrelselagens 18 § 10, 22 och 23 punkter. Lagstiftningsbehörigheten gällande landskapets myndigheter tillkommer landskapet enligt självstyrelselagens 18 § 1 punkt. Den integrerade havspolitikerna omfattar även sådana åtgärder som berättigar till stöd från fonden och som utgör riksbehörighet.

Överenskommelseförordningen gäller genomförande på Åland av Europeiska unionens beslut. Ärenden som gäller Europeiska unionen regleras i 9a kap. i självstyrelselagen. När åtgärder vidtas i Finland med anledning av beslut som fattas inom Europeiska unionen är lagstiftningsbehörigheten och behörigheten i förvaltningsä-

renden enligt 59b § 1 mom. fördelad mellan landskapet och riket på det sätt som följer av självstyrelselagen.

Enligt artikel 8.1. i EU-förordningen 2021/1139 ska varje medlemsstat utarbeta ett enda program för att genomföra de prioriteringar som anges i förordningen. Härvid aktualiseras 59b § 2 mom. i självstyrelselagen som förpliktar landskapsmyndigheterna och riksmyndigheterna att samråda, om de åtgärder de kommer att vidta är beroende av varandra. Om endast en åtgärd kan vidtas i medlemsstaten i ett förvaltningsärende där både landskapet och riket har behörighet, fattas beslutet om åtgärden av riksmyndigheten. Beslutet ska fattas efter samråd med landskapsmyndigheten så att samförstånd eftersträvas och landskapsmyndighetens ståndpunkter så långt som möjligt blir beaktade.

Jämlikt artikel 71 i EU-förordningen 2021/1060 ska medlemsstaten för varje program ange en förvaltande myndighet och en revisionsmyndighet. Självstyrelselagens 59b § 3 mom. reglerar förfarandet i dessa fall, d.v.s. när medlemsstaterna enligt gemenskapsrätten i något fall där både landskapet och riket har behörighet får utse endast en förvaltningsmyndighet. Det ankommer då på riket att utse denna myndighet. När denna myndighet fattar ett beslut som annars skulle höra till landskapets behörighet, ska beslutet fattas i enlighet med landskapsregeringens ståndpunkt.

Ålandsdelegationen noterar dock att nämnda artikel 71 berättigar den förvaltande myndigheten att ange ett eller flera förmedlande organ som ska utföra vissa uppgifter under myndighetens ansvar. Dessutom berättigar artikel 72 medlemsstaterna att anförtro den redovisningsfunktion som avses i artikel 76 till den förvaltande myndigheten eller till annan myndighet.

Enligt Ålandsdelegationens bedömning överensstämmer fördelningen av förvaltningsuppgifterna i överenskommelseförordningen med bestämmelserna i 59b § i självstyrelselagen.

Dessutom noterar Ålandsdelegationen att förutom att förvaltningsbehörighet kan överföras genom en överenskommelseförordning kan även preciserande bestämmelser om handhavandet av uppgifterna samt om samverkan mellan landskapet och rikets myndigheter intas i förordningen.

Finansieringen

Självstyrelselagen utgår från att part som enligt självstyrelselagen har förvaltningsbehörigheten även har kostnadsansvaret. Kostnadsfrågan kan lösas t.ex. så att den särskilt anges i förordning eller genom separata avtal mellan behörig riks- och landskapsmyndighet. I enlighet härmed har i förordningens 7 § intagits bestämmelser om ansvaret för kostnaderna.

Ålandsdelegationens slutsats

Ålandsdelegationen ser inte hinder för att förslaget till överenskommelseförordning i föreliggande form sätts i kraft.

Närvarande

Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Lampi, Leino-Sandberg och Siitari.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare